

Van Afval Naar Grondstof

Huishoudelijk afval- en grondstoffenbeleid Hillegom 2020-2024

Voorwoord wethouder Jan van Rijn

Een leeg pak melk, lege chipszak, de boter is op, te veel eten gemaakt en een stapel kapotte kleding. Afval. Heel de dag door hebben we allemaal afval. En, ondanks dat we al best goed aan het scheiden zijn, gooien we heel veel huishoudelijk afval 'weg'. Veel te veel verdwijnt of in de verkeerde bak of zak, of bij het restafval. Zonde, want veel van ons huishoudelijk afval, kan gewoon weer hergebruikt worden. Het doel is om uiteindelijk al het huishoudelijk afval op de één of andere manier opnieuw te gebruiken. Dan zijn we afvalloos, oftewel circulair.

Door het huishoudelijk afval goed te scheiden, kunnen we veel hergebruiken en blijft er nog maar een klein beetje restafval over. Dit restafval wordt uiteindelijk verbrand. Hillegom wil met een goed afvalinzamelsysteem zorgen voor zoveel mogelijk hergebruik van Hillegoms afval. Hillegom wil een duurzame gemeente zijn, waar volgende generaties volop kunnen genieten van ons Heerlijk Hillegom.

Ook de Nederlandse overheid heeft doelen gesteld als het om het scheiden van afval en restafval gaat. In 2020 moeten gemeenten 75% van hun afval scheiden en mogen zij maximaal 100 kilo restafval per persoon per jaar overhouden. In 2025 is dit zelfs minder dan 30 kilo per persoon per jaar. In Hillegom scheiden we nu ongeveer 61% van ons huishoudelijk afval en blijft er 186 kilo per persoon per jaar over. Daarnaast stijgen de kosten voor de verbranding van restafval. En leveren afvalstromen als bijvoorbeeld papier juist geld op.

In de eerste helft van 2019 hebben we gesproken met inwoners, deskundigen op het gebied van afval en met de gemeenteraad om te horen hoe zij denken over een betere afvalinzameling, wat de mogelijkheden zijn en wat hun wensen en behoeften zijn. In een enquête en in groepsgesprekken geven inwoners aan al goed te scheiden, maar dat zij zeker nog meer kunnen doen. Een systeem waarbij de vervuiler betaalt en het restafval thuis wordt opgehaald, weliswaar in kleinere bakken en minder vaak, heeft de meeste voorkeur. En een goed inzamelsysteem, vergemakkelijkt het scheiden.

Na gekeken te hebben naar de mogelijkheden voor Hillegom en de wensen en behoeften van inwoners gaat Hillegom voor een systeem waarbij betaald wordt voor het aanbieden van restafval. Hiervoor komen er andere rolcontainers met chip en ondergrondse containers, die te openen zijn met een pasje. Ook kunnen plastic en gft/etensresten vaker aangeboden worden. Glas, grofvuil en papier blijven we inzamelen op de manier die Hillegommers gewend zijn.

Zo heeft Hillegom straks een systeem waarbij afval zoveel mogelijk hergebruikt kan worden en houden we de kosten in de hand. Bij de invoering van dit nieuwe systeem hebben we uiteraard oog voor duidelijke informatie over welke afvalsoort in welke afvalstroom hoort. Maar ook letten we op bijplaatsingen en dumping van afval. Dat is uiteraard niet de bedoeling. Onze Buitengewoon Opsporingsambtenaren (BOA's) gaan hier ook een rol in vervullen.

De afgelopen maanden zijn we met elkaar, raadsleden en inwoners, veel wijzer geworden over de mogelijkheden en onmogelijkheden van afvalinzameling. Ik heb gezien dat het echt nodig is en echt helpt als we ons afval beter scheiden. Samen hebben we gekeken naar een systeem dat het best bij Hillegom past. Ik werk daar graag verder met elkaar aan!

Inhoudsopgave

Voorwoord wethouder Jan van Rijn	2
0. Samenvatting	6
1. Waarom stelt Hillegom een nieuw afvalbeleid vast?	8
1.1 Op weg naar een circulaire economie door minder afval te verbranden	9
1.2 De rol van gemeenten	9
1.3 Hillegom doet het al goed, met een nieuw systeem kan het beter	9
2. Wat houdt het <i>bestaande</i> afvalbeleid in?	10
2.1 Inzameling aan huis en in de wijken	11
2.2 Milieustraat	11
2.3 Kringloopwinkel en repair café	11
2.4 Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit	12
2.5 Afvalstoffenheffing	12
3. Wat houdt het <i>nieuwe</i> afvalbeleid in?	13
3.1 Diftar voor restafval	14
3.2 Behoud van service op restafval	14
3.3 Inzamelsysteem passend bij bebouwing	15
3.4 Meer service voor gft en etensresten	16
3.5 Meer service voor plastic, blik en drinkpakken	16
3.6 Meer voorzieningen voor glas	16
3.7 Behoud service voor andere afvalstromen	17
3.8 Nascheiden als enige maatregel voor nu geen optie	17
4. Wat gaat het nieuwe afvalbeleid opleveren?	18
4.1 Huidige inzameling en afvalscheiding	19
4.2 Samenstelling van het huishoudelijk restafval	19
4.3 Verwachting	19
5. Wat gaat het nieuwe afvalbeleid kosten?	20
5.1 Eenmalige kosten	20
5.2 Structurele kosten	20
5.3 Gemeentelijke kosten	21
5.4 Fasering	21
6. Welke kanttekeningen en risico's zijn er?	22
7. Hoe en wanneer voert Hillegom het nieuwe afvalbeleid in?	24
7.1 Hoe? In één keer	25
7.2 Wanneer? 2020 voorbereidingsjaar, in 2021 van start	25

8.	Hoe gaan we de samenleving betrekken bij het nieuwe afvalbeleid?.....	26
9.	Flankerend.....	28
9.1	Kringloop	28
9.2	Milieustraat	28
9.3	Medisch afval	29
10.	Tot slot	30

0. Samenvatting

Hillegom stelt een nieuw afvalbeleid vast om zo het restafval te verminderen en meer afval beschikbaar te maken voor recycling. Zo draagt Hillegom bij aan het landelijk afvalscheidingsdoel en aan een circulaire economie. Dit doel ligt op 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. Hillegom scoort momenteel 186 kilogram restafval per inwoner per jaar.

Het huidige inzamelmodel van de gemeente Hillegom kent reeds een hoge service, op alle afvalstromen. Ook nog op de afvalstroom restafval: restafval kan om de week in 240 liter minicontainers (laagbouw) aan de straat gezet worden en mensen van de hoogbouw hebben een container voor restafval dichtbij of in het gebouw. Gft zetten bewoners van laagbouw om de week aan de straat. Ook papier kan om de week in containers aangeboden worden. Bij de hoogbouw zijn beperkte mogelijkheden om gft te scheiden. Plastic, blik en drinkpakken kan iedereen in Hillegom in zakken, om de week, aanbieden. Verder staan er op centrale plekken in de gemeente verzamelcontainers voor glas, textiel en papier. Grofvuil kan tegen betaling opgehaald worden en er is een milieustraat.

Om het restafval te verminderen is een aanpassing van het afvalinzamelmodel nodig, waarbij rekening wordt gehouden met het type bebouwing én met het landelijke afvalscheidingsdoel dat is gesteld voor 2025. Verwacht wordt dat een diftarsysteem voor restafval en het hanteren van een minicontainer van 140 liter bij de laagbouw zal leiden tot het realiseren van het afvalscheidingsdoel.

Restafval bij de laagbouw gaat in het nieuwe afvalinzamelmodel in minicontainers van 140 liter die een keer in de vier weken aan de straat gezet kunnen worden, waarbij er per lediging betaald wordt. Inwoners van de hoogbouw bieden restafval aan in ondergrondse containers, waarbij er per aanbieding betaald wordt. De service op gft wordt voor de laagbouw uitgebreid met de mogelijkheid om de minicontainer elke week aan te bieden in de maanden mei tot en met september. Mensen die in de hoogbouw wonen krijgen nabij de flat een container om ook gft en etensresten te kunnen scheiden. Plastic, blik en drinkpakken kunnen in het nieuwe model iedere week in zakken aangeboden worden. Voor glas, papier, textiel, grofvuil blijft het bestaande systeem behouden met dien verstande dat de milieuparkjes opgeknapt worden, dat er bekeken wordt of er extra glascontainers nodig zijn (in het buitengebied) en dat de ondergrondse containers voor textiel vervangen worden door bovengrondse containers.

Aan het invoeren van een nieuw systeem zijn eenmalige kosten verbonden, projectkosten. Deze zijn geraamd op 458.000 euro. De gemeentelijke projectkosten zijn daarnaast geraamd op 150.000 euro. Een nieuw afvalinzamelmodel leidt ook tot andere structurele jaarlijkse kosten. Deze kosten bestaan uit kosten voor de inzameling, de inzamelmiddelen en de milieustraat verminderd met de verwachte voordelen op de verwerkingskosten (minder afval als duur restafval verbranden en meer recycling). Het saldo van deze kosten en baten leidt voor het voorgestelde afvalinzamelmodel tot een stijging van 13 euro van de afvalstoffenheffing. In het afvalinzamelsysteem zijn (in de toekomst) ook nog aanvullende opties mogelijk zoals het rijden van takkenrondes en het extra openstellen van de milieustraat (beiden extra kosten).

Het invoeren van een nieuw afvalinzamelmodel brengt ook kanttekeningen en risico's met zich mee, zoals weerstand tegen het nieuwe beleid, een tegenvallende afvalscheiding, het dumpen van afval om een diftar-aanslag te voorkomen, een te goede afvalscheiding met minder inkomsten voor de gemeente dan gedacht, te veel flankerend beleid met hogere kosten en minder milieuresultaat tot gevolg of negatieve marktontwikkelingen op bijvoorbeeld de extra verbrandingsbelasting en vergoedingen vanuit het Afvalfonds. Om deze kanttekeningen een plek te geven en risico's af te dekken zet Hillegom maatregelen in, gericht op communicatie, handhaving, monitoring en evaluatie.

Het nieuwe afvalbeleid wordt in één keer ingevoerd. Het jaar 2020 is het voorbereidingsjaar en in 2021 start het nieuwe afvalinzamelmodel. Hillegom betreft de samenleving hierbij, er is participatie bij de implementatie. Kringloop van goederen wordt gestimuleerd. Bij de milieustraat komt een acceptant om de toegang tot de milieustraat te verlenen en uitleg te geven over het scheiden van afval. Aanbieden van restafval op de milieustraat mag, tegen betaling gelijk aan een betaling in de wijken. De tarievenlijst van de milieustraat blijft van kracht. Mensen met medisch afval die benadeeld zouden kunnen worden door het nieuwe afvalinzamelmodel komen in aanmerking voor maatwerk.

Met dit nieuwe, op de toekomstgerichte, afvalinzamelmodel en het flankerend beleid draagt Hillegom bij aan het landelijke afvalscheidingsdoel en aan de circulaire economie.

1. Waarom stelt Hillegom een nieuw afvalbeleid vast?

Een afvalbeleid gaat over de wijze waarop een gemeente het afval inzamelt. Hillegom gaat het afval op een andere manier inzamelen zodat er een bijdrage is aan een beter milieu, aan de toekomst. Een andere manier van inzamelen van afval leidt tot andere resultaten: minder restafval, meer recycling. Dat is waar het nieuwe Hillegomse afvalbeleid om draait.

1.1 Op weg naar een circulaire economie door minder afval te verbranden

Het Rijk, de Vereniging van Nederlands Gemeenten (VNG) en de afvalbranche vereniging (NVRD) hebben in overleg een landelijk afvalscheidingsdoel vastgesteld. Het doel is om in 2020 maximaal 100 kilogram restafval per persoon te hebben. Het doel voor 2025 ligt op maximaal 30 kilogram restafval per persoon per jaar. De doelen zijn vastgesteld om van een lineaire economie naar een keteneconomie naar een circulaire economie te gaan. In de lineaire economie delven we grondstoffen, maken er producten van, consumeren ze en danken ze af. In een keteneconomie blijven grondstoffen in de keten door recycling. Een circulaire economie is een economisch systeem van gesloten kringlopen waarin grondstoffen, onderdelen en producten hun waarde zo min mogelijk verliezen, hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt en systeemdenken centraal staan. In een circulaire economie is dus nog nauwelijks restafval. Gemiddeld hebben we in Nederland per persoon 181 kilogram restafval en 33 kilogram grofvuil per jaar. We hebben dus nog wat te doen voordat we een circulaire economie hebben.

1.2 De rol van gemeenten

Gemeenten kunnen bijdragen aan de overstap van een lineaire naar een keten- naar een circulaire economie. Dat kunnen zij doen door te zorgen dat er zo min mogelijk restafval de verbrandingsovens in gaat. Het gescheiden aangeboden afval kan als grondstof voor nieuwe producten dienen en blijven daarmee in de kringloop. Naast het milieuvoordeel is het bijkomende voordeel dat grondstoffen geld opleveren of minder kosten dan verbranden als restafval. Het Rijk stimuleert het scheiden van afval door een extra verbrandingsbelasting op restafval te heffen, die nu op circa 33 euro per ton is vastgesteld.

1.3 Hillegom doet het al goed, met een nieuw systeem kan het beter

Binnen het huidige afval-inzamelsysteem presteert Hillegom goed, vergelijkbaar met andere gemeenten in dezelfde klasse. Het landelijke doel van 100 kilogram restafval per persoon wordt echter nog niet bereikt. In 2018 was er gemiddeld 186 kilogram restafval per inwoner van Hillegom. Hillegom past het afval-inzamelsysteem dan ook aan. Zo ontstaat er een nieuw communicatiemoment over het scheiden van afval. Iedereen wordt uit zijn afvalroutine gehaald en het scheiden van afval krijgt aandacht. Er zijn straks nieuwe keuzes te maken voor wat betreft aanbieden van afval. Deze keuzes moeten leiden tot een trendbreuk met als tussendoel 100 kilogram restafval gemiddeld per persoon en in de jaren daarna een verdere daling naar 30 kilogram. Om een daling naar 30 kilogram restafval per persoon te realiseren hebben gemeenten ook externe hulp nodig. Sommige afvalsoorten zijn helaas nu nog niet te recyclen of kunnen niet voorkomen worden. Met het systeem dat Hillegom opzet wordt hier rekening mee gehouden, zodat er geen desinvesteringen zijn en er ruimte blijft om in te spelen op ontwikkelingen.

2. Wat houdt het *bestaande* afvalbeleid in?

Hillegom heeft circa 22.000 inwoners. 30 procent van de woningen is hoogbouw. Hillegom valt in gemeentelijke klasse B en heeft een tariefsysteem op basis van de grootte van het huishouden. Meerlanden zamelt het afval in Hillegom in. Het afvalinzamelmodel is traditioneel ingericht, de focus ligt op het inzamelen van restafval (ontstaat uit de hygiëne wet) Onderstaand volgt een nadere uitleg van het bestaande afvalbeleid.

		Laagbouw	Hoogbouw
Afvalstroom	Restafval	Minicontainer, 26x per jaar legen	Verzamelcontainer, 26x per jaar legen
	GFT en etensresten	Minicontainer, 26x per jaar legen	Beperkte voorzieningen
	Plastic, blik en drinkpakken	Aanbieden in zakken, 26x per jaar aanbieden	
	Papier	Minicontainer, 26x per jaar legen; Los of naar verzamelcontainers in de wijken	Los, in container bij de flat of naar verzamelcontainers in de wijken
	Glas en textiel	Verzamelcontainers in de wijken	
	Kca en grofvuil	Milieustraat (grofvuil ook tegen betaling op te halen)	

2.1 Inzameling aan huis en in de wijken

Restafval, gft en papier kunnen inwoners van de laagbouw in minicontainers aanbieden. De inzameling van restafval en gft is alternerend, dat wil zeggen de ene week gaat de container met restafval naar buiten en de andere week de container met gft. Beide containers leegt Meerlanden dus 26 keer per jaar. Papier wordt bij de laagbouw om de week ingezameld, aanbieden van papier mag ook los (gebundeld of in dozen) op de aanbiedplaats voor de minicontainers.

Inwoners van de hoogbouw bieden restafval aan in verzamelcontainers die bij de flat of bovenwoning horen. Deze containers leegt Meerlanden iedere week. Gft scheiden is voor bewoners van hoogbouw momenteel beperkt mogelijk, bij een aantal hoogbouwcomplexen staan voorzieningen voor gft. Papier kunnen bewoners van de hoogbouw een keer per twee weken los aanbieden op aanbiedplaatsen van minicontainers of aanbieden in containers die bij de flat staan. Ook kan papier gebracht worden naar verzamelcontainers die op centrale plekken in de wijken staan.

Glas en textiel kunnen gebracht worden naar centrale plekken in de wijken, dat geldt voor alle inwoners van Hillegom. Er zijn 24 plekken waar een papiercontainer staat, 20 plekken met een glascontainer en 14 plekken met een textielcontainer¹. Van al deze plekken zijn er 14 met containers voor alle drie de afvalstromen, ook wel milieuparkjes genoemd. Plastic, blik en drinkpakken kunnen inwoners in zakken op straat (aan de kroonringen) aanbieden. Deze zakken worden een keer per twee weken opgehaald. De zakken zijn gratis verkrijgbaar bij onder andere de Jumbo, Plusmarkt, Dekamarkt, het gemeentehuis en de milieustraat.

2.2 Milieustraat

Hillegom heeft een milieustraat aan de Marconistraat waar diverse soorten (grof) afval ingeleverd kunnen worden. Aan het aanleveren van afval zijn -boven de 1m³- kosten verbonden. De milieustraat is open van maandag tot en met vrijdag van 8 tot 12 uur en van 13 tot 16 uur. Op zaterdag is de milieustraat open van 9 tot 12 uur. Legitimatie is verplicht. Op officiële feestdagen is de milieustraat gesloten. Grofvuil kan Meerlanden ook ophalen, dat kan tegen betaling van 75,00 euro.

2.3 Kringloopwinkel en repair café

Verspilling voorkomen, goederen nog een tweede of derde leven geven, winkelgelegenheid bieden voor mensen met een kleine beurs of mensen op zoek naar curiosa. Dit kan door goederen naar een van de vijf Hillegomse kringloopwinkels te brengen. De kringloopwinkels halen ook spullen op. Hillegom heeft ook een repair cafe, in het ontmoetingscentrum 't Pluspunt. Elke eerste zaterdag van de maand van 13 tot 15 uur zijn inwoners hier welkom om samen met vrijwilligers kapotte spullen te repareren en zo weggooien nog even uit te stellen.

¹ Op sommige plekken staan meerdere ondergrondse containers voor een afvalstroom.

2.4 Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit

De afvalstoffenverordening van de gemeente Hillegom en het bijbehorende uitvoeringsbesluit zijn vastgesteld in 2009 en volgen het VNG-model. De verordening en het uitvoeringsbesluit geven de regels weer voor het inzamelen en aanbieden van afval. Bij het vaststellen van een nieuw afvalbeleid worden de verordening en het uitvoeringsbesluit aangepast.

2.5 Afvalstoffenheffing

Alle gebruikers van percelen waar huishoudelijk afval kan ontstaan, betalen afvalstoffenheffing. Cocensus int de heffing, aan het begin van het kalenderjaar op basis van de gezinssamenstelling per 1 januari van het jaar. De tarieven voor 2017 zijn: 252,30 euro voor een eenpersoonshuishouden en 278,50 euro voor een meerpersoonshuishouden. Voor een extra gft- of restafval-minicontainer moet apart betaald worden. Er is een kwijtscheldingsregeling voor mensen met een laag inkomen.

3. Wat houdt het *nieuwe* afvalbeleid in?

Om andere resultaten te krijgen (minder afval als restafval te verbranden) gaat het inzamelen van afval in Hillegom straks anders. De focus komt te liggen op het scheiden van afval dat als grondstof ingezet kan worden. Er gaat dan minder afval als restafval de verbrandingsoven in.

		Laagbouw	Hoogbouw
Afvalstroom	Restafval	Diftar, betalen per lediging van een 140 liter minicontainer, 13x per jaar kunnen aanbieden	Diftar, betalen per opening van een ondergrondse container
	GFT en etensresten	Minicontainer bij de woning, 26x per jaar kunnen aanbieden, in de maanden mei tot en met sept iedere week kunnen aanbieden (totaal 36x)	Verzamelcontainer met pas dicht bij de hoogbouw, gezamenlijk gebruik met de burens
	Plastic, blik en drinkpakken	Aanbieden in zakken, wekelijks aanbieden mogelijk	
	Papier	Minicontainer, 26x per jaar legen; Los of naar verzamelcontainers in de wijken	Los, in container bij de flat of naar verzamelcontainers in de wijken
	Glas, papier, textiel, kca en grofvuil	Behoud bestaande systeem	

3.1 Diftar voor restafval

Hillegom kiest voor diftar. Diftar staat voor geDIFferentieerd TARief. Het betekent dat de afvalstoffenheffing opgedeeld wordt in een vast en een variabel deel². In het vaste deel van de heffing worden kortweg alle kosten geboekt voor afval met uitzondering van (een deel van) de kosten voor restafval. In het variabele deel van de heffing zijn (een deel van de) kosten opgenomen voor het inzamelen en verwerken van restafval. De variabele heffing geldt voor iedere lediging van een minicontainer en iedere aanbidding van een vuilniszak in een ondergrondse container. Dit is diftar op basis van frequentie. Inzamelmiddelen worden niet gewogen (minicontainers niet en de schaal in de ondergrondse container weegt ook niet). Er is daarmee geen sprake van diftar op basis van gewicht.

Het variabele deel van de afvalstoffenheffing is een onzekere inkomstenbron voor de gemeente én ook een middel om de inwoners uit te dagen afval goed te scheiden. Hillegom zal de hoogte van het variabele deel daarmee zorgvuldig vaststellen. In de belastingverordening komen de tarieven voor het vaste en variabele deel van de heffing te staan. Hierin komt ook de wijze van heffen te staan. Globaal zijn er twee opties: 1) vooraf betalen en terugverdienen (teruggeven) of 2) achteraf, na afloop van een kalenderjaar, het variabel deel van de afvalstoffenheffing betalen.

3.2 Behoud van service op restafval

Het aan huis kunnen aanbieden van restafval in een eigen minicontainer, is een fijne service. Dat wil Hillegom zo houden. Daarbij kiest Hillegom voor een inzaammodel dat toekomstbestendig is. Het past in dat beeld niet om ondergrondse containers voor restafval te plaatsen voor gebruik door de laagbouw. Gezien de landelijke afvalscheidingsdoelstelling zullen deze ondergrondse containers op termijn voor het merendeel leeg zijn.

Hillegom kiest daarmee niet voor omgekeerd inzamelen en diftar. Dat model geeft op dit moment (volgens de landelijke benchmark) de beste resultaten. Echter, diftar met frequentie verlaging (en volumebeperking door de 140 liter restafval-minicontainer) scoort ook goed (behalen van het landelijk afvalscheidingsdoel ligt voor Hillegom hiermee binnen bereik, zie hoofdstuk 4).

Hillegom kiest daarmee voor nieuwe³ 140 liter restafval-minicontainers⁴ met chip, zodat verrekening per lediging mogelijk is⁵. De chip is gekoppeld aan een perceel. Meerlanden registreert de ledigingsdata en geeft die door aan Cosensus. Dit vindt plaats met in achtneming van de regels uit de Algemene verordening gegevensbescherming.

² In de belastingverordening wordt de kwietscheldingregeling voor mensen met een laag inkomen opgenomen. Bij de toepassing van diftar wordt het vaste deel van de heffing kwijtgescholden. Het variabele deel blijft bestaan, zodat er motivatie is om afval te scheiden.

³ Meerlanden levert de nieuwe minicontainers, dit zijn circulaire containers gemaakt uit gerecycled plastic.

⁴ De bestaande restafval-minicontainers worden ingenomen en hergebruikt elders of gerecycled. Er is gekozen om als standaard een 140 liter minicontainer aan te bieden en geen andere formaten te gebruiken. Ook dit vanuit toekomstig beleid bedacht. Na het eerste jaar waarin het nieuwe inzaammodel ingevoerd is, zal de inzaamfrequentie omlaaggaan waardoor mensen met een kleinere minicontainer dan een 140 liter mogelijk weer zouden willen wisselen. Er is dan een desinvestering en goede, nieuwe minicontainers, moeten dan ingenomen worden om alsnog geruild te worden voor een 140 liter minicontainer.

⁵ Bij het implementatietraject worden via de verordening behorende bij de afvalstoffenverordening regels opgenomen voor het desgewenst aanvragen van een tweede 140 liter minicontainer voor restafval. Ook wordt aangegeven of daarvoor betaald moet worden of dat een tweede container voor grote gezinnen gratis is (bijvoorbeeld een huishoudens met meer dan 4 personen ingeschreven op een adres).

In gemeenten met Diftar met restafval aan huis bieden mensen de restafval-minicontainer eerst circa 11 keer en uiteindelijk circa zes tot zeven keer per jaar aan. Een verlaging van de inzamelrondes naar een keer in de vier weken is dan ook mogelijk (13 inzamelrondes). Hierdoor dalen de kosten voor de inzameling. Omdat deze kosten onderdeel zijn van het variabele tarief van de heffing, komt dit ten goede aan de diftar-tarieven⁶.

Voor inwoners die dat willen, monteert de gemeente een kantelslot op de minicontainer. Zo is de minicontainer afgesloten en kan er alleen afval in gedaan worden met een sleutel. Dit is vooral handig voor mensen die de minicontainer in een tuin moeten zetten die langs een openbare weg ligt. In de kostenraming is rekening gehouden met een bedrag om 500 kantelsloten aan te brengen. Bij de communicatie over het nieuwe afvalbeleid zal inwoners gevraagd worden of een kantelslot gewenst is. Bij de bestelling van de nieuwe restafval-minicontainers kunnen deze sloten dan mogelijk af fabriek worden geleverd⁷. Indien mensen eerst geen kantelslot kiezen en hier later op terug komen, kan er een kantelslot tegen betaling achteraf gemonteerd worden.

3.3 Inzamelsysteem passend bij bebouwing

Bij hoogbouw (flats, bovenwoningen, appartementen) zijn geen individuele minicontainers mogelijk zoals bij de laagbouw. Om eenzelfde soort diftar-systeem en besparing op afvalstoffenheffing mogelijk te maken, bieden mensen die in hoogbouw wonen (mensen die geen eigen restafval-minicontainer in de voor- of achtertuin kunnen plaatsen) in de nieuwe situatie afval aan in nieuw⁸ te plaatsen ondergrondse containers. Om de ondergrondse container te openen is een pas nodig. Per opening van de ondergrondse container is er een registratie. Meerlanden registreert de openingen en geeft deze door aan Cocensus om te verrekenen. Aan iedere pas worden meerdere ondergrondse containers gekoppeld, zodat bij storing van de eigen ondergrondse container, afval op de juiste manier aangeboden kan worden.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat er ook hoogbouwcomplexen zijn waar ondergrondse containers niet direct de beste oplossing zijn, complexen waar afvalscheiding nu niet mogelijk is of complexen waarbij voornamelijk eenpersoonshuishoudens⁹ zijn. Per situatie zal gekeken worden wat de beste aanbiedmiddelen voor de afvalstromen zijn zodat iedereen een gelijke kans heeft om afval te scheiden en daar ook toe gemotiveerd wordt door de middelen, er geen onnodig of onevenredig veel beslag op de openbare ruimte wordt gelegd

⁶ De wijze waarop de tarieven worden bepaald, wordt ieder jaar bekend gemaakt tijdens de begrotingsronde en voor de afvalstoffenheffing worden de tarieven bekend gemaakt via de belastingverordening. Er zijn meer kosten dan alleen de inzamelkosten die in de tarieven worden verwerkt, waarmee de tarieven niet hoeven te dalen als gevolg van minder inzamelen van afval. Minder logistieke bewegingen hebben wel minder inzamelkosten tot gevolg en daarmee heeft deze wijziging wel een gunstig effect op de tarieven.

⁷ Naar verwachting levert dit wel (iets) hogere kosten op bij het uitdelen van de nieuwe minicontainers omdat bij de huishoudens die dat aangevraagd hebben minicontainers met kantelslot moeten worden geplaatst. Dat is arbeidsintensiever dan iedereen eenzelfde, standaard nieuwe restafval-minicontainer leveren.

⁸ Voor nieuwe ondergrondse containerlocaties zal de gemeente een zienswijze- en beroep/bezwaarprocedure doorlopen. Tijdens deze periodes (elk zes weken) kunnen inwoners reageren op de voorgenomen locaties, de gemeente behandelt deze reacties en neemt een besluit over de definitieve plekken. Indien een inwoner het niet eens is met het besluit kan beroep aangetekend worden bij de Raad van State. Hoe deze procedure werkt en wanneer de termijn zijn, wordt kenbaar gemaakt aan de betrokken via huis aan huis communicatie.

⁹ Er zal tijdens de implementatie onderzocht worden of de standaard ondergrondse containers met een trommel van 60 liter inhoud passend zijn, of dat het wenselijker is een trommel van 30 liter toe te passen (met een lager tarief per opening). Dit kan bij een flat met uitsluitend eenpersoonshuishoudens het geval zijn. Vuilniszakken vullen zich minder snel en kunnen dan alsnog frequent weggegooid worden zonder dat daar een 'groot' bedrag tegenover staat.

(als in pandige individuele minicontainers met kantelslot kunnen dan heeft dat de voorkeur) en de kosten voor de inzamelmiddelen en het aanbieden van afval acceptabel blijven.

3.4 Meer service voor gft en etensresten

Gft en etensresten en plastic, blik en drinkpakken komen nu nog veel voor in het restafval. Door dit te scheiden neemt het restafval af. Dat heeft een gunstig effect op de afvalstoffenheffing. Gft en etensresten kunnen bewoners van laagbouw aanbieden in een eigen minicontainer die bij de woning staat. Deze minicontainer blijft behouden (een minicontainer zonder chip). Als extra service kan de gft-minicontainer in de maanden mei tot en met september iedere week naar buiten. Zo kan de minicontainer frisser blijven en is de keuze om ook dan etensresten apart te houden makkelijker. Om bladafval aan te kunnen bieden blijven de bladkorven ook in het nieuwe afvalinzamelmiddel toegepast worden. Een extra optie (die later bekeken kan worden) is om ieder jaar, in het voor- en najaar takkenrondes te rijden. Snoeiafval kan dan gebundeld op de dag van de inzameling aan straat worden gelegd.

Bij de hoogbouw komen verzamelcontainers voor gft en etensresten. Deze verzamelcontainers zijn te openen met een pas, zodat er geen misbruik van gemaakt kan worden. De pas is dezelfde pas als waarmee ondergrondse restafvalcontainers geopend kunnen worden. Het verschil is dat voor een opening van een verzamelcontainer voor gft geen betaling plaatsvindt en voor een opening van een ondergrondse restafvalcontainer is er wel een betaling.

3.5 Meer service voor plastic, blik en drinkpakken

De inzameling van plastic, blik en drinkpakken blijft in zakken. In plaats van om de week de zakken aanbieden kan dat straks iedere week. Plastic, blik en drinkpakken neemt vooral veel ruimte in de restafval-minicontainer in. Wanneer plastic, blik en drinkpakken apart gaan, hoeft de restafval-minicontainer minder vaak naar buiten om geleegd te worden. Ook is de vuilniszak die in een ondergrondse container moet (hoogbouw) minder snel vol. Met diftar, waarbij er per lediging van een minicontainer of aanbieding in een ondergrondse container afgerekend wordt, is dat dus positief.

Bij de implementatie van het beleid zal bezien worden of het aantal uitgifte punten voor de plastic zakken waar plastic, blik en drinkpakken in aangeboden kunnen worden verruimd dienen te worden. Ook zal de bevoorrading bekeken worden (zijn er gedurende de week voldoende zakken te verkrijgen).

Omdat er overgegaan wordt naar een wekelijkse inzameling van plastic, blik en drinkpakken zal ook bekeken worden hoe het afval-inzamelschema er in zijn totaliteit uit gaat zien. Wenselijk is om op zo min mogelijk verschillende dagen afval in te zamelen (dus zo mogelijk twee afvalstromen op dezelfde dag laten aanbieden als dat past in de openbare ruimte en bij de inzet van de wagens). Dan zijn er minder vervuilmomenten in de wijken en minder 'afval-dagen' is voor mensen makkelijker te onthouden.

3.6 Meer voorzieningen voor glas

Glas kan in de glasbak. Er zijn 20 glasbakken in Hillegom. Hier komen een aantal glasbakken bij, op strategische plekken en in het buitengebied. Glas scheiden -met dop, deksel en restjes- is dan nog eenvoudiger.

3.7 Behoud service voor andere afvalstromen

Voor het aanbieden van papier, textiel, kca en grofvuil¹⁰ verandert er niets. Dit werkt goed, de voorzieningen zijn op orde en bekend. Wel zal in de communicatie het nut en de noodzaak van scheiden van deze afvalstromen aan de orde komen. Door het invoeren van diftar op restafval zullen, conform de landelijke resultaten, de tonnages van deze afvalstromen ook in Hillegom toenemen. De inzameling wordt hierop afgestemd.

Om vervuiling van grondstoffen te voorkomen, gaan de ondergrondse textielcontainers weg. Hiervoor in de plaats komen bovengrondse containers. Door bovengrondse containers te gebruiken, zullen mensen er minder vaak verkeerd afval in doen (psychologisch effect, uitgezocht door de recycle-industrie, dat kleding opgewaardeerd wordt en niet in de grond weggegooid wordt). Bovendien worden deze bovengrondse containers op een andere manier geleegd, met de hand, waardoor vervuiling meteen gezien wordt en verwijderd kan worden.

Tevens zullen de milieuparkjes (locaties in de wijken waar containers staan voor glas, textiel en papier) opgewaardeerd worden. Wat dat inhoudt kan per milieuparkjes verschillen, gedacht kan worden aan schoonmaken van de plek, containers verfrissen, groen aanbrengen, voorzien van nieuwe stickers en tips voor afvalscheiding weergeven.

3.8 Nascheiden als enige maatregel voor nu geen optie

Over nascheiden van afval wordt in Nederland discussie gevoerd. Deze discussie betreft de kwaliteit van de afvalstromen na sortering, de belasting die de inwoners ervaren om alles thuis te sorteren en de kosten voor de systemen. Met nascheiding wordt een knelpunt voor afvalscheiding aan de bron opgelost, namelijk de vaak beperkte mogelijkheden in en om het huis om afval te scheiden en in relatie daartoe de motivatie van mensen om afval te scheiden. De keerzijde is dat nascheiding niet bijdraagt aan bewustzijn over consumptiegedrag, verspilling en afvalproductie.

De discussie over nascheiden betreft voornamelijk de “nieuwe” afvalstroom plastic, blik en drinkpakken. Deze afvalstroom kan in een voorsorteerinstallatie uit het restafval worden gehaald, alvorens het restafval verbrand wordt. Op dit moment is dat nog niet bij elke verbranding mogelijk en is de voorsorteercapaciteit in Nederland beperkt. Daarbij is het zo dat plastic, blik en drinkpakken pas echt goed uit het restafval kan worden gehaald, als het restafval schoon is, dus bijvoorbeeld zonder etensresten die aan het plastic blijven kleven.

Het kunnen realiseren van de afvalscheidingsdoelen is afhankelijk van verwachte technische verbeteringen voor de nascheiding. Om het landelijke doel te realiseren zal dus vooralsnog bronscheiding, in combinatie met nascheiding waar noodzakelijk, nodig blijven.

¹⁰ Het inzamelen van grofvuil tegen betaling blijft als service bestaan. Bezien zal worden of het nascheiden van ingezameld grofvuil verder geoptimaliseerd kan worden. Hiermee wordt ook het afvalscheidingspercentage verhoogd.

4. Wat gaat het nieuwe afvalbeleid opleveren?

Gemeente Hillegom conformeert zich aan de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding en 100 kg restafval per inwoner per jaar. Dit is gezien de samenstelling van het restafval mogelijk.

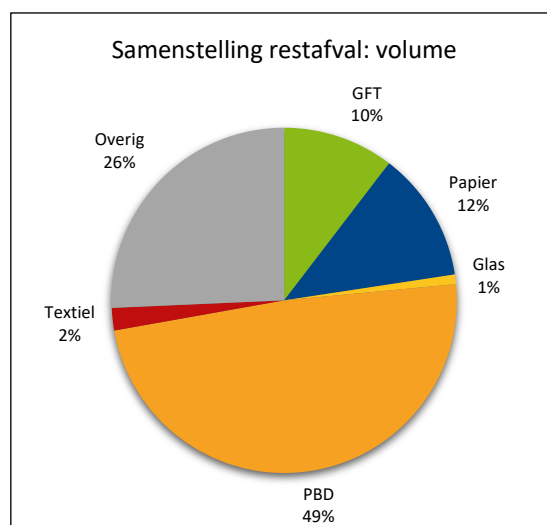
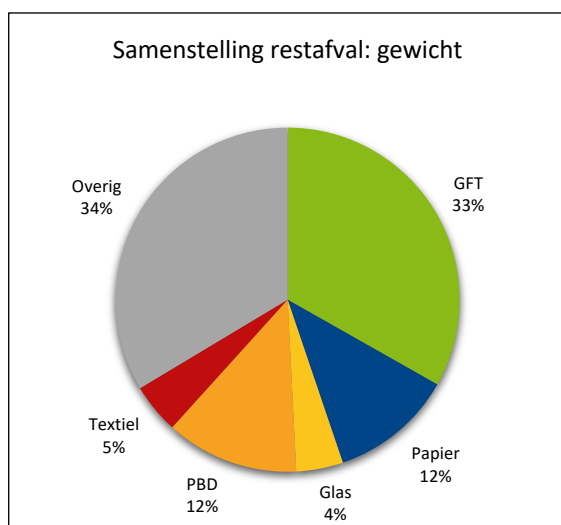
4.1 Huidige inzameling en afvalscheiding

De afvalscheiding ligt al een aantal jaren stabiel rond 61%, de hoeveelheid restafval laat de afgelopen jaren een lichte daling zien van 198 kg/inwoner in 2015 naar 186 kg/inwoner in 2018. Beide jaren vergeleken geeft het volgende beeld.

Percentage afvalscheiding en kilo's per inwoner per jaar	2015	2018	Nog in restafval
Afvalscheiding	61%	61%	
Fijn restafval	198	186	
Grof restafval	37	37	
GFT en etensresten	81	80	63
Papier	55	49	22
Glas	24	23	8
Plastic, blik en drinkpakken	8,6	13,2	24
Textiel	6,0	5,7	9
Gescheiden grofvuil	116	126	

4.2 Samenstelling van het huishoudelijk restafval

Ieder jaar wordt de samenstelling van het huishoudelijk restafval onderzocht, zowel qua gewicht als volume. Daarbij wordt het restafval van de laagbouw- en hoogbouwwoningen apart onderzocht. Uit deze sorteeraanlyse blijkt dat het huishoudelijk restafval voor meer dan 70% uit herbruikbare stromen bestaat. Alleen al de drie fracties gft, papier en plastic, blik en drinkpakken maken bij elkaar in gewicht meer dan de helft van het restafval uit, en in volume is dat zelfs circa 70%.

4.3 Verwachting

Op basis van ervaringen bij andere gemeenten wordt met de voorgestelde combinatie van maatregelen de doelstelling van 75% afvalscheiding haalbaar geacht. Het bieden van een hogere service op de grondstofstromen in combinatie met een financiële prikkel leidt tot een betere afvalscheiding door de inwoners. Daarnaast is het de ervaring elders dat toepassing van containermanagement (chips in de rolemmers en elektronisch slot op ondergrondse containers) alleen al tot een afname van 7% tot 15% van de hoeveelheid restafval leidt. Daarmee wordt bereikt dat alleen huishoudens die afvalstoffenheffing betalen het restafval kunnen aanbieden, derden (bedrijven, toeristen) kunnen er zonder pasje geen gebruik van maken. Tenslotte levert aanvullende nascheiding van grof restafval een bijdrage aan de vermindering van huishoudelijk restafval en een toename van herbruikbare grondstoffen.

5. Wat gaat het nieuwe afvalbeleid kosten?

Wijziging van de afvalinzameling brengt (eenmalige en structurele) kosten en baten met zich mee. Naast de eenmalige (project) kosten voor implementatie leidt het nieuwe afvalplan tot een verhoogde afdracht van de gemeente aan Meerlanden. Tegenover de kosten staan (hogere) baten van het Afvalfonds en lagere verwerkingskosten, aangezien de hoeveelheid 'duur' restafval daalt en de hoeveelheid grondstofstromen stijgt (met een lager tarief of zelfs marktopbrengsten). Tevens zijn er binnen het afvalinzamelmodel nog opties voor de toekomst beschikbaar.

5.1 Eenmalige kosten

De eenmalige (project) kosten voor implementatie van het plan worden geraamd op € 458.000. Deze kosten bestaan onder andere uit:

- projectorganisatie;
- aanschaf van passen voor toegang ondergrondse containers en milieustraat;
- opstellen locatieplan ondergrondse containers hoogbouw;
- inname en afvoer huidige minicontainers restafval;
- aanbrengen kantelsloten minicontainers (op verzoek);
- startpakketten nieuwe inzameling voor alle huishoudens (met daarin voor de hoogbouwoningen allemaal een gft-emmertje¹¹);
- plaatsen slagboom op milieustraat;
- opwaarderen brengvoorzieningen glas en papier (o.a. schoonmaken);
- inzet afvalcoach (1 FTE);
- koppeling bestanden Cocensus; en
- driejarig communicatietraject.

5.2 Structurele kosten

De serviceverhoging van de gescheiden inzameling leidt tot een hogere jaarlijkse afdracht aan Meerlanden (inzamelkosten, containermanagement, kapitaallasten inzamelmiddelen en milieustraat). De inzamelkosten nemen toe door de wekelijkse inzameling van plastic, blik en drinkpakken en door de extra inzameling van gft in de zomermaanden. Daarnaast zijn er extra kapitaallasten voor de aanschaf en plaatsing van de minicontainers voor restafval bij de laagbouw en de verzamelcontainers restafval en gft bij de hoogbouw. Opgemerkt dient te worden dat als de gemeente het afvalinzamelmodel niet aanpast, de kosten ook stijgen omdat de kosten voor de verwerking van restafval en de extra verbrandingsbelasting de komende jaren alleen maar zullen toenemen.

De structurele kosten zijn doorgerekend, waarbij het effect voor een aantal opties apart is geraamd. De ramingen hebben betrekking op het voorstel zoals weergegeven in hoofdstuk 3 en op een aantal opties:

- Een keer per vier weken inzamelen van restafval
- Wekelijkse inzameling gft in de maanden mei tot en met september
- Wekelijkse inzameling plastic, blik en drinkpakken jaarrond

¹¹ De kosten per emmertje zijn circa 5 euro, het effect op de gescheiden inzameling is nauwelijks te meten, wel is het emmertje een extra service waardoor het scheiden van afval onder de aandacht komt en er een communicatiemoment ontstaat.

- Kapitaallasten voor nieuwe inzamelmiddelen (verzamelcontainers restafval en gft bij hoogbouw, extra glasbakken)
- Toegangscontrole milieustraat
- Ruimere openstelling milieustraat (optie)
- Rijden van twee inzamelrondes voor snoeihout per jaar (optie)¹²

De geraamde baten bestaan uit lagere verwerkingskosten¹³ en hogere opbrengsten van gescheiden grondstoffen (marktopbrengsten en vergoedingen voor verpakkingen van het Afvalfonds).

De kosten en baten, alsmede het effect op de afvalstoffenheffing¹⁴, zijn als volgt geraamd:

RAMING	Tarievenblad 2019	Nieuwe inzameling vanaf 2021	Mutatie	Effect afvalstoffen heffing
Kosten en baten nieuwe inzameling en effect op afvalstoffenheffing				
Inzamelkosten	€ 827.853	€ 883.799	€ 55.946	€ 6
Inzamelmiddelen	€ 106.810	€ 376.118	€ 269.308	€ 28
Milieustraat	€ 291.075	€ 409.021	€ 117.946	€ 12
Totaal	€ 1.225.738	€ 1.668.938	€ 443.200	€ 46
Voordeel verwerkingskosten (op termijn)			€ -340.000	€ -35
Saldo kosten en baten			€ 103.200	€ 11

OPTIES	Mutatie	Effect per aansluiting	Effect ash
2 snoeihoutrondes (voor- en najaar)	€ 8.000	€ 1	€ 12
Extra openingstijden milieustraat	€ 91.140	€ 9	€ 20

RAMING Projectkosten (vanaf 2020, incl 3 jarige communicatie)	€ 458.000
---	-----------

5.3 Gemeentelijke kosten

Naast de bovengenoemde kosten zijn er ook gemeentelijke kosten. Deze worden geraamd op 150.000 euro. De kostenposten zijn het eventueel op een aantal locaties verleggen van kabels en leidingen of het verplaatsen van objecten om ondergrondse containers te kunnen plaatsen, het inrichten van de openbare ruimte na plaatsing ondergrondse containers, inhuur van derden voor projectonderdelen, de inzet van een BOA¹⁵ en de inzet van de afdeling communicatie.

5.4 Fasering

De berekende financiële effecten treden gefaseerd in werking. Na besluitvorming worden vooraf (in 2020) kosten gemaakt voor de voorbereiding en implementatie van de nieuwe inzameling. De nieuwe inzameling treedt in 2021 in werking met de bijbehorende jaarlasten. Het financiële voordeel door een betere afvalscheiding neemt in 2021 een aanloop en zal vanaf 2022 maximaal zijn.

¹² Een andere optie is om hetzelfde beleid als voor grofvuil te hanteren. De kosten voor de inzameling worden één op één met de afnemer van de dienst verrekend. De kosten voor takkenrondes worden dan niet verdeeld over alle huishoudens in Hillegom.

¹³ In de tabel staat achter 'voordeel verwerkingskosten' (op termijn), dat betekent dat het voordeel op de verwerkingskosten niet direct gerealiseerd zal worden maar dat dit het eindbeeld is nadat de afvalscheiding optimaal is. Het dient gezien te worden als een groeimodel.

¹⁴ Dit is exclusief een stijging in de btw-afdracht, als gevolg van een stijging in het bedrag uitbesteed werk.

¹⁵ Het tijdelijk extra handhaven op het naleven van de regels omtrent het aanbieden van afval past niet binnen de bestaande formatie. Gedurende 1 jaar zal 16 uur per week een BOA ingehuurd worden.

6. Welke kanttekeningen en risico's zijn er?

Een nieuw beleid heeft kanttekeningen. Ook brengt het invoeren van een nieuw afvalbeleid risico's met zich mee. Dat weerhoudt Hillegom er niet van om het in te voeren. Hillegom vindt het leveren van een bijdrage aan het milieu, aan de toekomst, immers erg belangrijk. Welke kanttekeningen zijn er en risico's zouden er kunnen optreden en wat gaat de gemeente eraan doen?

Kanttekeningen en risico's	Een oplossing
De maatregelen in het plan streven naar realisatie van het landelijke afvalscheidingsdoel van 2020, die van 2025 komt daarna pas in beeld	Om het landelijke afvalscheidingsdoel van 2020 te bereiken moet de afvalinzameling aangepast worden. Met het scenario zoals in Hillegom voor ogen is, worden landelijk goede resultaten geboekt. Het afvalscheidingsdoel van 2025 is echter dan nog niet in zicht. Hiervoor zal meer moeten gebeuren en hebben gemeenten ook hulp nodig van externe partijen (om bijvoorbeeld minder afval op de markt te zetten door anders te verpakken of door een recycling te creëren voor luiers of door statiegeld verder uit te breiden ¹⁶). Hillegom neemt in het afvalplan voor 2020-2024 in ieder geval geen maatregelen op die het doel van 2025 in de weg staan. Tevens zal tijdig geëvalueerd worden en bezien worden wat er nog meer nodig is om het doel van 2025 te realiseren.
Er komt weerstand tegen het nieuwe afvalbeleid (ontevreden inwoners)	Hillegom legt goed uit wat het nieuwe beleid inhoudt en waarom het ingevoerd moet worden. Hillegom geeft duidelijk aan hoe afvalscheiding werkt. De voorzieningen zijn op orde zodat het scheiden van afval ook mogelijk is. Hillegom biedt maatwerk aan mensen die dat nodig hebben.
Het in één keer overgaan naar een nieuw systeem leidt tot weerstand (ontevreden inwoners)	Landelijk is onderzocht of er een verschil in beleving en weerstand is bij een stapsgewijze implementatie van een nieuw afvalbeleid of een ommezwaai. Hier bleek geen verschil in te zijn. Toch kan het op kleinere schaal bij inwoners leiden tot onvrede. Er moet veel in een keer aangepast worden. Hillegom zal uitgebreid voorlichten en afvalcoaches inzetten om de ommezwaai voor zo veel als mogelijk mensen
De afvalscheiding valt tegen (de 100 kilogram wordt niet gehaald)	Het nieuwe afvalbeleid voert Hillegom in om de afvalscheiding te verbeteren. Dit levert milieu- en financieel voordeel op. Als de afvalscheiding tegenvalt, vallen die voordelen weg. Dit zal vertaald moeten worden naar andere tarieven voor de afvalstoffenheffing. Hillegom zal, samen met Meerlanden, regelmatig communiceren over de afvalscheiding en aangeven of het de goede kant op gaat. Hillegom geeft scheidingstips, zorgt dat de voorzieningen om afval aan te bieden op orde zijn en zorgt voor persoonlijke aanspreekpunten als er vragen zijn over het scheiden van afval. Ook

¹⁶ Hillegom blijft zich via lidmaatschap bij de statiegeldalliantie inzetten voor een statiegeldsysteem.

Kantttekeningen en risico's	Een oplossing
	voert de gemeente controles uit zodat er ongevraagd maar uiteraard wel vrijblijvend advies gegeven kan worden.
Afval wordt gedumpt en grondstoffen vervuilen	Er kunnen mensen zijn die afval gaan dumpen of restafval bij grondstoffen doen, om zo de variabele heffing te vermijden. Afval dumpen zorgt voor een rommelig en vies straatbeeld en de burens worden ermee lastiggevallen. Vervuilen van grondstoffen zorgt ervoor dat ze niet meer te recyclen zijn en anderen hebben dan voor niets moeite gedaan om grondstoffen apart te houden. Om dumpen van afval en vervuiling van grondstoffen tegen te gaan, zet Hillegom afvalcoaches en handhavers in. In eerste instantie om uitleg te geven. Daarna volgen, vanuit handhaving, waarschuwingen en zo nodig boetes.
Het scheiden van afval gaat te goed (er is minder aanbod dan waar rekening mee is gehouden in de dekking van de kosten)	Dit lijkt geen risico. Hoe meer afvalscheiding, hoe beter. Dat klopt. Echter, de gemeente maakt ook kosten voor de afvalinzameling en die kosten moeten gedekt worden door de afvalstoffenheffing. Als er minder restafvalaanbod is dan verwacht, dan heeft de gemeente minder inkomsten. Een deel van de dekking van de kosten voor de afvalinzameling valt dan weg. Door het variabele tarief zorgvuldig te berekenen, beperkt de gemeente het risico. Ook houdt de gemeente opties open om de inzameling aan te passen en zo de kosten te beperken. Een laatste, minst wenselijke, optie is om de tarieven voor de variabele heffing aan te passen.
Het inzetten van flankerend beleid kan ten kosten gaan van de milieudoelstelling en de financiële resultaten	Om kwetsbare doelgroepen te helpen het afvalbeleid tot een succes te maken zet Hillegom flankerend beleid in (zie ook hoofdstuk 9). Dit beleid kan ertoe leiden dat bepaald afval niet gescheiden hoeft te worden of dat de diftar-heffing aangepast wordt. Als dit op grotere schaal toegepast wordt dan kunnen de milieu- en financiële resultaten eronder leiden. Maatwerkregelingen zullen dan ook selectief toegepast worden na een persoonlijk gesprek met en een beoordeling van een afvalcoach (deze coaches krijgen richtlijnen mee voor de beoordeling om willekeur uit te sluiten).
De afvalmarkt ontwikkelt zich negatief	De niet-beïnvloedbare ontwikkelingen op de markt zijn bijvoorbeeld een fluctuerende papierprijs, dalende bijdragen voor verpakkingen van het Afvalfonds (vergoedingen voor glas, plastic verpakkingen en drinkpakken zijn tot en met 2022 vastgelegd) en stijgende landelijke belastingen voor het verbranden van restafval. Zo is de verbrandingsbelasting in 2019 verhoogd naar € 32,12 per ton, waardoor deze een opslag op de gemeentelijke afvalstoffenheffing betekent van ca € 14 per huishouden. Een verdere stijging de komende jaren kan niet worden uitgesloten. Vermindering van de hoeveelheid restafval maakt de gemeente minder kwetsbaar voor deze autonome verhogingen.

7. Hoe en wanneer voert Hillegom het nieuwe afvalbeleid in?

Na vaststelling van het beleid kan de implementatie starten. Dit kan op verschillende manieren. Omdat afvalbeleid alle inwoners raakt, is het van belang goed na te denken over de wijze van invoeren én het tijdstip van invoeren.

7.1 Hoe? In één keer

Hillegom kiest ervoor om het nieuwe beleid in één keer door te voeren. Dat vergt een forse aanpassing maar zo besparen we ook op de kosten. Daarbij blijkt uit onderzoek dat de weerstand tegen een verandering er altijd is, onafhankelijk van de tijdspanne waarin de verandering wordt doorgevoerd. Weerstand tegen verandering is een natuurlijke reactie. Er is een periode van gewenning nodig, dan kan een nieuw gedragspatroon inslijten. Voor diegenen die het afval nu nog niet of nauwelijks scheiden zal de verandering het grootste zijn. Door flankerend beleid te voeren en een communicatiecampagne op te zetten vertrouwen we op de medewerking van de inwoner van Hillegom.

7.2 Wanneer? 2020 voorbereidingsjaar, in 2021 van start

Na vaststelling van het beleid kan de implementatie starten. Hier is een kalenderjaar voor nodig. Het eerste half jaar bestaat voornamelijk uit werk achter de schermen. We werken het communicatieplan uit naar in te zetten communicatiemiddelen, zorgen ervoor dat de administratie op orde is om de diftarheffing in rekening te kunnen brengen en we maken een berekening voor het vaste en variabele deel van de afvalstoffenheffing zodat de kosten voor het nieuwe afvalinzamelmodel gedekt worden (vast te stellen in de belastingverordening).

In dit eerste half jaar vertalen we het afvalbeleid, inclusief het flankerend beleid, ook naar de afvalstoffenverordening en het uitvoeringsbesluit. Tevens wordt er een locatieplan gemaakt voor nieuwe verzamelcontainers en wordt de procedure van zienswijze en beroep/bezwaar doorlopen. Ook bestellen we de nieuwe containers. Tot slot wordt de overeenkomst tussen Hillegom en Meerlanden aangepast zodat het nieuwe beleid operationeel geborgd is.

Het tweede half jaar zijn er operationele acties buiten. Dit is ook de fase dat de inwoner betrokken raakt. We zetten de juiste inzamelmiddelen bij de woningen neer (minicontainers en verzamelcontainers), zorgen dat de logistiek is ingeregeld en we leggen in de wijken uit hoe het systeem werkt. Daarbij beantwoorden we ook vragen en zoeken we naar opties om inwoners te helpen het nieuwe inzamelbeleid tot een succes te maken. Tijdens deze periode gaan we ook testdraaien met het systeem en controleren we de data. Er is dan nog tijd om aanpassingen door te voeren, zodat vanaf 1 januari 2021 het nieuwe afvalbeleid buiten van start kan gaan.

Overzicht van acties die onder andere op de planning staan zijn:

Inzamelmiddelen - Nieuwe containers met chip bij laagbouwoningen - Ondergrondse containers met elektronische toegangsregulering voor gebruik door de hoogbouw, inclusief doorlopen van de zienswijze en beroep/bezwaar termijn - Plaatsen van verzamelcontainers met elektronische toegangsregulering voor gft en etensresten bij hoogbouw - Invoeren flankerend beleid 	Logistiek - Inzetten wagens met uitleesapparatuur - Nieuwe ondergrondse restafval containers inplannen op route - Nieuwe verzamelcontainers gft en etensresten inplannen op de route - Extra zomerinzameling containers gft en etensresten inplannen - Wekelijkse zakken inzameling plastic, blik en drinkpakken invoeren ...	Financieel - Berekenen tarieven afvalstoffenheffing - DVO Hillegom – Meerlanden aanpassen ...
		Administratief - Woningenbestand en inzamelmiddelen bestand koppelen en dataoverdracht met Cocus organiseren - Inzicht bieden in afvalaanbod, daarvoor een tool ontwikkelen - AVG-documentatie opstellen ...
Inzetten communicatiemiddelen		

8. Hoe gaan we de samenleving betrekken bij het nieuwe afvalbeleid?

Een nieuw afvalbeleid is pas succesvol als de inwoner van Hillegom mee doet en het afval nog meer gaat scheiden. Het invoeren van de juiste voorzieningen hiervoor is de eerst stap. Goede communicatie erover en handhaven van de regels zijn ook belangrijk. Als onderdeel van de implementatie van het nieuwe beleid stelt Hillegom een communicatieplan en een handavingsplan op. De uitgangspunten hiervoor staan onderstaand beschreven.

Hillegom ...

- ... gaat voor een beter milieu, voor onszelf, voor onze kinderen, kleinkinderen enzovoorts. De communicatie zal dan ook vooral gericht zijn op hoe het scheiden van afval bijdraagt aan een beter milieu.
- ... communiceert actief, toegankelijk en begrijpelijk over het nieuwe afvalbeleid. Daarbij worden diverse communicatiemiddelen ingezet, individuele communicatiemiddelen en middelen gericht op grotere groepen (zoals ook het inzetten van social media groepen). Ook zal Hillegom de informatie op de website aanscherpen. De middelen moeten passen bij de leefstijl in Hillegom. Zo geeft de gemeente op een juiste en aansprekende manier informatie en worden veel mensen bereikt.
- ... geeft informatie over het nieuwe afvalbeleid, er komt uitleg over wat het inhoudt en waarom het ingevoerd wordt. Er komt een herkenbare leuze en logo die terugkomt in alle communicatiemiddelen.
- betreft niet alleen inwoners maar ook scholen en verenigingen bij het nieuwe beleid. De gemeente zal tips geven over afvalpreventie en milieubewuster leven. Zo worden nog meer mensen bereikt en krijgen kinderen als van jongs af aan een ander milieubewustzijn.
- ... zendt niet alleen informatie maar is ook bereikbaar als er vragen zijn. Vragen kunnen op diverse manieren gesteld worden, variërend van mail-, telefonisch of persoonlijk contact. Hillegom zet daar ook de afvalcoaches voor in. Experts op het gebied van afval, met goede communicatieve vaardigheden, die uitleg en handige tips kunnen geven.
- wil dat de afvalstromen schoon zijn en dat de buitenruimte gerespecteerd wordt. Handhavers zullen hier een rol in spelen en zullen zichtbaar zijn in de wijken. Zij geven in eerste instantie informatie en delen zo nodig waarschuwingen of boetes uit.
- ... staat open voor participatie bij de implementatie van het beleid. De gemeente stelt inwoners de vraag: "wat heeft u nodig om het nieuwe afvalbeleid tot een succes te maken?". De gemeente stelt ook diftar-startpakketten beschikbaar, om te starten met het scheiden van afval (middelen om afval te scheiden zoals bakje, zakje, scheidingswijzer).
- ... verstrekt ook informatie na de implementatie, over de resultaten die behaald worden en over de verwachte afvalstoffenheffing. Zo ontstaat inzicht in de eigen prestaties en kan de inwoner van Hillegom desgewenst de afvalscheiding bijstellen.

9. Flankerend

Het nieuwe afvalbeleid gaat vooral over de afvalstromen die nabij de woning ingezameld worden. Met een betere scheiding van deze afvalstromen kan het grote verschil gemaakt worden. Naast het inzetten van andere inzamelmiddelen, diftar en hogere service op de inzameling, zijn er flankerende acties die nodig zijn om het beleid te laten slagen. Deze flankerende acties staan onderstaand beschreven.

9.1 Kringloop

Hillegom heeft een aantal kringloopwinkels. Door hier actief over te communiceren, kan de afvalfase van producten uitgesteld worden. Een samenwerking met de kringloopwinkels is daarbij van belang. Hillegom zal dat opzetten in overleg met Meerlanden en bij de invoering van het nieuwe afvalbeleid ook altijd aangegeven wanneer kringloop een alternatief is voor afdanken.

9.2 Milieustraat

Toegang tot de milieustraat wordt verleend op vertoon van een afvalpas. Aan de poort zal een acceptant staan die de pas controleert en uitleg geeft over het nieuwe afvalbeleid. Inwoners worden gevraagd het grofvuil zo veel als mogelijk gescheiden aan te leveren, zodat de producten direct in de juiste container kunnen en gerecycled kunnen worden. Grofvuil aanbieden op de milieustraat blijft gratis tot 1m³, daarna moet er betaald worden conform de tarievenlijst milieustraat. Ook blijven de andere tarieven in stand. Restafval aanbieden op de milieustraat kan straks ook, maar wel tegen een gelijke betaling als bij de verzamelcontainers in de wijken (“een tik per zak”). De openingstijden van de milieustraat zouden ook nog verruimd kunnen worden naar zaterdag de hele dag en donderdagavond. Hillegom werkt samen met andere gemeenten en Meerlanden aan een nieuw concept voor de milieustraat: Milieustraat 3.0. Een milieustraat is in dit concept een recycleplein waarbij goederen niet direct afval zijn, maar er kringloop en recycle mogelijkheden zijn. De milieustraat 3.0 komt dicht bij de inwoner, is toegankelijk en heeft een breed maatschappelijk en sociaal doel.

9.3 Medisch afval¹⁷

Er zijn huishoudens die (tijdelijk) meer afval hebben dan gemiddeld door gezinsleden met een medische indicatie. Hierbij kan gedacht worden aan stoma afval, verbandmiddelen of infuuszakken. Zodra het nieuwe afvalbeleid van start gaat kunnen deze huishoudens benadeeld worden. Hillegom zal deze gezinnen dan ook compenseren voor het meerdere restafval dat zij hebben op basis van een aanvraag van de inwoner en na tonen van een verklaring van een medisch specialist. De compensatie betreft een aangepaste (gemaximeerde) diftar-heffing die vervalt wanneer een medische indicatie vervalt. Ook kan er op verzoek gebruik worden gemaakt van een extra minicontainer aan huis of kan er toegang verleend worden tot een nabijgelegen ondergrondse container door met de afvalpas toegang te geven. Een extra minicontainer bij de woning (140 liter container) is alleen voor de laagbouw van toepassing. Hoogbouw maakt gebruik van ondergrondse containers en kunnen medisch afval daarmee reeds onbeperkt kwijt. Voor die groep zal er alleen financieel gecompenseerd hoeven te worden.

¹⁷ Babyluiers zijn geen medisch afval. Luierafval kan desgewenst voorkomen worden door wasbare luiers te gebruiken.

10. Tot slot

Van Afval Naar Grondstof. Dat wil Hillegom bereiken met het invoeren van een nieuwe manier van afvalinzameling. Hillegom gaat over op diftar, dat betekent betalen voor het aanbieden van restafval. Diftar staat ook wel bekend als “de vervuiler betaalt”. Hillegom draait dat graag om en vertelt liever een positief verhaal: wie het afval goed scheidt, bespaart!

Om dit mogelijk te maken komen er andere minicontainers met chip bij de laagbouwwoningen en ondergrondse containers, te openen met een pasje, bij de hoogbouw. Ook zorgt Hillegom ervoor dat inwoners afval dat als grondstof kan dienen makkelijker in kunnen leveren.

De nieuwe manier van afval inzamelen voert Hillegom in zodat er een bijdrage is aan een beter milieu. Door minder afval te verbranden is er meer beschikbaar voor hergebruik. Glas kan eindeloos opnieuw glas worden. Een papiergevel kan tot wel zeven keer opnieuw ingezet worden voor papier. Van gft en etensresten maakt Meerlanden maar liefst zes producten: citrusbrandstof, groengas, CO₂, warmte, compost en water. En eigenlijk is er nauwelijks restafval, want maar liefst 75% van het huishoudelijk afval kan gerecycled worden. Mits het gescheiden naar soort, in de juiste container is gedaan.

Ook wil Hillegom schone straten behouden. Het schrikbeeld van diftar is dat er afval naast de ondergrondse containers wordt gezet. Dat afval staat dan in de openbare ruimte, voor iemands raam, bij een parkeerplaats of speelplek. Dat is geen prettig gezicht. Dus hier zal de gemeente goed over communiceren en ook op handhaven.

De kosten voor de afvalinzameling monitort de gemeente ook. Deze kosten zijn de afgelopen tijd toegenomen omdat er een extra verbrandingsbelasting is vanuit het Rijk. Dat is bovenop het tarief dat al wordt betaald om het afval te verbranden. Zonde van het geld, van de portemonnee van de inwoners van Hillegom. Want de kosten voor de afvalinzameling worden via de afvalstoffenheffing betaald. Daarnaast krijgt de gemeente vergoedingen voor het aanleveren van afval als grondstof. Scheiden van afval heeft dus ook daarom nut.

Preventie van afval is het allermooiste. Minder plastic verpakkingen gebruiken, waar het Rijk en het verpakkende bedrijfsleven gemeenten bij zal gaan helpen. Meer goederen naar de kringloopwinkel brengen zodat ze nog een tweede of derde leven kunnen hebben. Nadenken over alternatieven zoals wasbare luiers. Minder voedselverspilling, door te kopen en koken op maat en door zo nu en dan eens te koken met kiekjes.